

Vattenvårdsåtgärder i jordbruket

50-årsperspektiv

Arne Joelsson

An aerial photograph of a coastline. In the foreground, a dense green forest covers a hillside that slopes down towards the water. The water is a deep blue, and a thin strip of sandy beach runs along the shore. In the far distance, a city or town is visible on the horizon under a clear blue sky with a few wispy clouds.

Problemen
Åtgärderna
Styrmedlen
Resultaten
Nya utmaningar

Miljöförhållandena

Förurning

Skogsdöd

Pesticider

Grundvattenförorening

Övergödning

Jordbruket

Snabb strukturförändring

Specialisering

Dålig stallgödselhantering

Dålig spridningsteknik

Ovana vid regler

Fram till 1980-talet

Inga generella krav på åtgärder i jordbruket för att begränsa vattenförorening

- Vattenskyddsområden**
- Tillstånds- eller dispensplikt för större djurgårdar**
- Råd och anvisningar från tillsynsmyndigheten**

Övergödning

Ringsjön i Skåne

Kraftiga algbloomningar
Utbyggnad av reningsverken
ger inte förväntad effekt

1983

Särskilt föroreningskänsligt
område

Föreskrifter om lagring och
spridning av stallgödsel

Laholmsbukten

1980-talet

Återkommande algbloomningar,
syrebrist, fiskrusningar

1988

Särskilt föroreningskänsligt
område

Utredning om orsaker och åtgärder
Kväverening vid reningsverken
Föreskrifter om jordbruksdriften
och enskilda avlopp

I huvudsak samma regler infördes därefter i Jordbruksverkets föreskrifter först i Skåne, Halland och Blekinge och därefter i vissa kustområden och allt eftersom i allt större områden.

Styrmedel

Information och rådgivning

Handelsgödselavgifter

Intensiv växtnäringsrådgivning

Statsbidrag till gödselvårdsanläggningar

Föreskrifter

Miljöstöd (t.ex. våtmarker, fånggröda..)

Tillsyn och tillståndsprövning

Greppa Näringen

Effekter

**Aronsson, H. och Johnsson, H. 2017. Reglers betydelse för åtgärder mot jordbrukets kväve- och fosforförluster
Beskrivning av och kvantitativ utvärdering av effekter från åtgärder som följer av befintliga regelverk. Ekohydrologi 145
Uppsala 2017**

**Nilsson, H. Olofsson, S. 2015. Miljöeffekter på Greppa Näringens gårdar - resultat från rådgivningen 2001-2013.
Jordbruksverket**

Minskning: 2,5 kg/ha (12 %)

Fördelning

Ökad kväveeffektivitet : 13%

Ändrad grödfördelning (mer vall): 19%

Fånggröda: 21%

Övergång från stubb- till grönträda: 26%

Minskad åkerareal: 17%

Nya utmaningar

Klimatförändringar

Nederbörd Halmstad

Juni 2018 30 mm (64)

Juli 2018 0,5 mm (82)

Nederbörd Halmstad

Juni 2007 242 mm (64)

Juli 2007 212 mm (82)

Huvuddelen av nederbörden
föll mellan 22 juni – 6 juli

